

התשט"ו/1955; חוק גנים לאומיים, בעלי חיים לצורך ספורט אינה מן הדברים שמורות טבע, אתרים לאומיים, ואתרי הנצחה, התשנ"ב/1992; פקודת הדיג, 1937. עתירה נגד שר החקלאות שסירב להעניק רשיון ציד לעותר מסויים<sup>322</sup>.

פסיקה – בית המשפט העליון הרחיב בפרשנותו את נושא ההתעללות בבעלי חיים, וקבע שמופעי מאבק בין תנינים לבני אדם ומופעים של תפיסת תנינים בזנבם, היפוכם ומשיכתם היא בגדר התעללות ואסורה<sup>321</sup>. בית המשפט העליון קבע שקטילת בית המשפט העליון קבע שיש להפסיק את פיתום האווזים לצרכים חקלאיים, שכן המטרה היא להשבחת כבד האווזים, ודבר זה איננו אלא בגדר מותרות, ולפיכך במאזן שבין גרימת צער לבעלי חיים לבין התועלת הנובעת ממנה, יש להעדיף את מניעת צער בעלי חיים<sup>323</sup>.

נספח – חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994\*

#### פרק ראשון: מבוא

1. [הגדרות שונות]

#### פרק שני: המועצה

2. (א) מוקמת בזה מועצה לניסויים בבעלי חיים (להלן – המועצה); המועצה תהיה בת 23 חברים שימונו על ידי השר ואלה הם: [רשימת נציגים]

[סדרי עבודת המועצה]

3. המועצה ממונה על נושא הניסויים בבעלי חיים; ומבלי לגרוע משאר תפקידיה –

[321] רע"א 1684/96 עמותת תנו לחיות לחיות נ' מפעלי נופש חמת גדר בע"מ ואח', פ"ד נא(3) 832. [322] בג"צ 36/68, סולימאן בלאן נ' שר החקלאות ואח', פ"ד כב(1) 617. וראה ביקורתנו החריפה של פרופ' יצחק זמיר על פסק דין זה – הפרקליט כו: 212, 1970. [323] בג"ץ 9232/01 "נח" – ההתאחדות הישראלית של הארגונים להגנת בעלי חיים נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח' (טרם פורסם). \* החוק נתקבל בכנסת ביום יא אב התשנ"ד (19 ביולי 1994); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 2127, התשנ"ב מיום 11.3.1992, עמ' 298; כולל תיקונים עד התשס"ב, ס"ח התשס"ב, עמ' 43.

- (1) תקבע כללים, באישור השר, למען היתרים לעריכת ניסויים בבעלי חיים, ודרכי עריכת הניסויים, והכל כדי להבטיח מיזעור הסבל הנגרם לבעל החיים ומניעת עריכת ניסויים מיותרים;
- (2) תקבע כללים, באישור השר, בדבר ההכשרה בתחום מיזעור הסבל לחיות מעבדה;
- (3) תיזום תכניות הסברה בנושאים שבתחום פעילותה ותכניות השתלמות והדרכה לחוקרים בנושאים הקשורים בניסויים בבעלי חיים;
- (4) תקבע כללים, באישור השר, לעניין מספר מירבי של ניסויים שיערכו בבעל חיים אחד;
- (5) תהיה רשאית לקבוע, באישור השר וועדת הכספים של הכנסת, אגרות לבקשות ולהיתרים הניתנים על פי חוק זה; סכומי האגרות ישמשו לפעולות המועצה ולפעולות אחרות על פי חוק זה, ויוצאו על פי החלטות המועצה.

#### פרק שלישי: ניסויים בבעלי חיים

8. (א) לא ייערכו ניסויים בבעלי חיים אלא על פי חוק זה.  
 (ב) מספר בעלי החיים בניסוי יוגבל למספר הקטן ביותר הדרוש לביצוע הניסוי.  
 (ג) ניסויים בבעלי חיים ייערכו תוך הקפדה על מיזעור הכאב והסבל שייגרמו להם.  
 (ד) ניסויים בבעלי חיים ייערכו כאמור בתוספת.
9. לא יינתן היתר לעריכת ניסויים בבעלי חיים אם ניתן להשיג את מטרת הניסוי בדרכים חלופיות סבירות.
10. לא ייערך ניסוי לבדיקת מוצרי קוסמטיקה, שאינם לצרכי בריאות, ולחומרי ניקוי אלא על פי היתר מליאת המועצה.
11. (א) ניסויים בבעלי חיים ייערכו רק על ידי חוקר מוסמך שאושר על ידי המועצה ובהתאם לכללים שהיא קבעה.  
 (ב) חוקר, העורך ניסוי שתכליתו אינה להוראה בלבד, ינהל רשומים על פי נוהל שתקבע הוועדה שהוקמה לפי סעיף 13, ובסיום הניסוי ידווח לה על תוצאות הניסוי.  
 (ג) (1) על אף האמור בסעיף-קטן (א) רשאים תלמידים במוסד חינוכי או במוסד להשכלה גבוהה לערוך ניסויים בנוכחותו ובפיקוחו של חוקר מוסמך;

(2) לעניין חוק זה – יראו את כל המוסדות החינוכיים כמוסד אחד שמנהלו הוא המנהל הכללי של משרד החינוך, והתרבות והספורט.

12. המועצה תהיה מוסמכת להתיר עריכת ניסויים למוסד שהתקיימו בו כל אלה:

(1) המוסד הכין קובץ הנחיות כתובות, המחייבות את העובדים, אשר אושרו על ידי המועצה, בדבר החזקת בעלי חיים, סדרי עבודה במוסד, נהלי בטיחות, שיטות הרדמה, הטיפול בבעלי חיים, המתתם, סילוקם על פי כל דין, תוך שימת לב למניעת פגיעה באיכות הסביבה, והדרכה לעובדים;

(2) במוסד מועסק רופא וטרינר אשר מפקח על בריאות בעלי החיים ורווחתם, נותן להם טיפול רפואי, מופקד על מניעת מחלות, על הקטנת סבלם של בעלי החיים לפני, בעת ולאחר גמר הניסויים, על המתתם במידת הצורך, ואשר מדריך את סגל העובדים בנושאים אלה.

[וועדות משנה שונות]

פרק רביעי: ניסויים בבעלי חיים במערכת הבטחון

פרק חמישי: עונשין והוראות שונות

תוספת (סעיף 8(ד))

1. לא יבוצעו ניסויים שיש עמם כאב או סבל, אלא בהרדמה כללית או מקומית או באילחוש. ביצוע ניסוי תוך הרפיית שרירים היקפית אסור אלא בליווי הרדמה כללית, אלא אם כן השימוש בחומרי ההרדמה נוגד את עצם הניסוי, או כאשר ההרדמה תגרום לסבל גדול מהצפוי בניסוי; במקרים כאמור יינקטו אמצעים חלופיים למזעור הכאב והסבל.

2. סוג בעלי החיים בניסוי יוגבל לנמוך ביותר בסולם הפילוגנטי המאפשר את הניסוי בלי לפגום במטרותיו.

3. נתחייבה המתת בעל חיים לאחר ניסוי, תיעשה ההמתה, ככל הניתן, בטרם שובו להכרה; בעלי חיים הצפויים או החשופים לכאב עז או לסבל ממושך לאחר הניסוי, יומתו גם אם לא הושגו מטרות הניסוי.